

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.01.2

28 de ani de la

Proclamarea Republicii

Marile împliniri din Patria noastră sînt legate de unele evenimente care constituie adevărate pietre de hotar în istoria României din ultimele decenii. Unul dintre aceste evenimente cruciale este abolirea monarhiei și proclamarea Republicii Populare Române la data de 30 Decembrie 1947, republica fiind o formă de guvernămînt la care au visat înaintașii noștri, cu deosebire Nicolae Bălcescu, ca una care servește cel mai bine interesele poporului.

La 21 august 1965 țara noastră a devenit Republica Socialistă România.

Anul acesta se împlinesc 28 de ani de la acest eveniment atît de important pentru țara și poporul nostru, care a contribuit la descătușarea energiei creatoare ale neamului nostru, energii care, bine utilizate și dirijate cu înțelepciune de orînduirea noastră de astăzi, au schimbat cu totul fața Patriei noastre.

În drumul poporului nostru spre mai bine, zilele de 30 Decembrie 1947, au urmat alți pași de seamă, ca de exemplu: Naționalizarea principalelor mijloace de producție (fabrici și uzine), naționalizarea instituțiilor financiare și bancare, a așezămintelor sanitare, a instituțiilor de învățămînt de toate gradele, întărirea rolului statului socialist în dirijarea și controlul diferitelor compartimente ale vieții economice, lichidarea exploatarei omului de către om, rezolvarea justă a problemei naționale și a problemelor sociale de importanță majoră, reorganizarea învățămîntului și adaptarea lui la nevoile concrete ale țării și altele.

Ca exemplificare, este potrivit să ne reamintim că numai în ultimii zece ani produsul social a crescut de 2,6 ori, într-un ritm anual de peste 10 la sută, venitul național de asemenea de circa 2,6 ori tot într-un ritm de peste 10 la sută, producția industrială de 3,3 ori, într-un ritm de aproape 14 la sută anual. Agricultură a cunoscut și ea un progres important, producția agricolă crescînd, în ultimii 10 ani, de 1,8 ori, într-un ritm de peste 6 la sută.

Pe plan extern, politica realistă și sănătoasă a țării noastre este prețuită și apreciată, iar conducătorul Statului nostru, Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu, a devenit unul dintre personalitățile marcante ale vieții politice internaționale actuale. „Am odată mai mult confirmarea părerii mele că aș putea aminti numele doar a două-trei persoane în lume care posedă o asemenea viziune, o asemenea înțelegere a lucrurilor” — spunea, referindu-se la Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu, Domnul Harold Wilson, primul ministru al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, cu prilejul vizitei făcute în țara noastră în septembrie 1975.

(Continuare în pag. 2)

Telegramă

Domniei Sale

Domnului Nicolae Ceaușescu

Președintele Republicii Socialiste România

Membrii Adunării Eparhiale a Episcopiei ortodoxe române de Alba Iulia, recent refăcută, întrunită azi, 25 noiembrie 1975, în prima sa ședință de constituire, exprimă înaltei conduceri de Stat și Domniei Voastre personal — celui mai iubit fiu al poporului român — omagiul cinstirii deosebite, admirației și devotamentului deplin, pentru înalta înțelegere și prețuire pe care o arătați trecutului zbuciumat și glorios al istoriei poporului nostru și activității Bisericii Ortodoxe Române în Transilvania, trecut din care se desprind limpede năzuințele, luptele și jertfele înaintașilor noștri de pe aceste meleaguri pentru libertate națională și pentru realizarea mărețului ideal de unitate națională și bisericească.

Prețuirea acestui trecut în perspectiva mărețelor realizări ale României socialiste pune în lumină, în mod grăitor, patriotismul luminat și constructiv de care este inspirată întreaga D-voastră activitate, pe care o desfășurați cu înțelepciune, energie și însuflețire pentru propășirea multilaterală a Patriei noastre scumpe, pentru creșterea prestigiului României socialiste în conștiința popoarelor lumii și pentru promovarea unui climat de pace, colaborare și de făurire a unei lumi mai drepte, mai bune și mai fericite pentru toate popoarele.

Clerul și credincioșii din Episcopia ortodoxă română de Alba Iulia trăiesc emoțiile unui moment istoric deosebit de înălțător, care urmează măreței sărbătoriri a 2000 de ani de la atestarea istorică a orașului Alba Iulia și 375 de ani de la intrarea lui Mihai Viteazul în această cetate, cînd au fost reunite pentru prima oară cele trei țări românești și s-a rectorit vechea Mitropolie din Alba Iulia.

Încrederea desăvîrșită în conducerea D-voastră înțeleaptă ne îndeamnă și ne însuflețește să sprijinim și pe mai departe, cu toată ființa noastră, munca întregului popor pentru desăvîrșirea vieții celei noi din țara noastră, țară liberă și independentă, care — prin marile progrese realizate într-un timp atît de scurt și prin acțiunile consecutive pentru înfrățire, securitate și nouă ordine economică internațională — se bucură de un prestigiu tot mai înalt între celelalte țări ale lumii.

Vă asigurăm, mult Stimate Domnule Președinte al României socialiste, de întregul nostru devotament și de dăruirea deplină pentru înălțarea Patriei noastre scumpe pe noi culmi de cultură și progres.

Dr. NICOLAE MLADIN

Mitropolitul Ardealului,
Locotenent al Episcopiei ortodoxe române
de Alba Iulia

Adunarea Eparhială a Episcopiei de Alba Iulia

După ce în 17 noiembrie 1975 s-au ținut alegerile în cele 10 circumscripții electorale și anume: Alba Iulia, Sebeș, Aiud, Cîmpeni, Luduș, Tg. Mureș, Reghin, Sighișoara, Tîrnăveni și Miercurea Ciuc, marți, 25 noiembrie 1975, a avut loc, la reședința din Alba Iulia, ședința de constituire și de lucru a primei Adunări Eparhiale a Eparhiei de Alba Iulia, refăcută, după cum se știe, prin hotărîrea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 16 octombrie 1975, hotărîre întărită prin Decretul de Stat nr. 126 din 27 octombrie 1975.

Ședința a fost premească de Sf. Liturghie arhierască, săvîrșită în catedrala Reîntregirii din Alba Iulia de către P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, între care cîțiva deputați clerici, răspunsurile fiind date de un grup restrîns de studenți teologi.

După Sf. Liturghie, în catedrala menționată a avut loc ședința Adunării Eparhiale, prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului care, din încredințarea Sf. Sinod, îndeplinește funcția de locotenent al acestei Eparhii pînă la alegerea ierarhului titular.

Au participat toți deputații clerici și mireni. Departamentul Cultelor a fost reprezentat de dl director adj. Iulian Sorin. Din partea autorităților locale a fost de față Dl Cornel Stanciu, secretarul Consiliului Popular județean Alba.

Deschizînd lucrările Adunării Eparhiale, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a rostit o cuvîntare, în care a evocat cele două mari evenimente bisericești din această toamnă, care au prilejuit refacerea vechiului scaun episcopal de la Alba Iulia. Acest act reprezintă, între altele, „sublinierea

de către Biserică și de către Stat a rolului Albei Iulii de-a lungul veacurilor ca vatră a unității tuturor românilor”.

În continuare, Î. P. S. Sa face un scurt istoric al Albei Iulii, așezare care își are începutul în epoca neolitică, vechi centru administrativ, comercial, militar și religios daco-roman, devenită apoi „cetatea unității tuturor românilor” în timpul lui Mihai Viteazul, centrul răscoalei călugărului Sofronie, locul unde au fost uciși: Horia și Cloșca și a fost închis Avram Iancu, simbolul unității noastre bisericești și naționale, astfel de considerente ducînd la „reînființarea Episcopiei de Alba Iulia. Aureolată de un trecut glorios, Episcopia aceasta va pași pe urmele înaintașilor și se va integra în lucrarea comună a tuturor Eparhiilor ortodoxe române”.

Subliniind că Adunarea Eparhială a Eparhiei Alba Iulia face începutul activității acestei Episcopii, „fiică a Mitropoliei Ardealului și a Patriarhiei Ortodoxe Române”, Î. P. S. Mitropolit Nicolae mulțumește lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra noastră, precum și organelor superioare bisericești și de stat pentru rectorirea acestei Eparhii.

Se trece apoi la îndeplinirea tuturor formelor procedurale prevăzute de legile noastre bisericești, ca de ex.: Depunerea mandatelor, verificarea lor etc., după care Adunarea Eparhială este declarată legal constituită, P. C. prot. N. Cantor (Alba Iulia) fiind ales secretar general al acestei Adunări.

În continuare, din plenul Adunării Eparhiale se trimit telegrame omagiale: Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste Româ-

(Continuare în pag. 3)

Proclamarea Republicii

(Urmare din pag. 1)

Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a ales, în această toamnă, Republica Socialistă România ca membru nepermanent al Consiliului de Securitate, ceea ce de asemenea constituie o recunoaștere a prezenței active a țării noastre în viața internațională, a contribuției sale constructive la soluționarea problemelor majore ale omenirii de astăzi.

Dar la toate aceste înfăptuiri care se înșiră de-a lungul celor aproape trei decenii, după 30 decembrie 1947, Biserica noastră, cler și credincioși în frunte cu Ierarhii lor, sub conducerea Întâistătorului Bisericii noastre, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, și-a dat o contribuție neprecupețită. Căci, credincioasă menirii ei, Biserica Ortodoxă Română, a fost totdeauna alături de

popor și de aspirațiile lui, de lupta lui pentru mai bine.

Uniți „în cuget și simțiri“, după realizarea unității sufletești a fiilor ei prin marele act de la 21 octombrie 1948, care a fost posibil numai datorită noului climat de libertate religioasă din statul nostru de după 30 decembrie 1947, credințioșii Bisericii Ortodoxe Române, cetățeni devotați ai statului și Patriei noastre, trăiesc astăzi în convingerea că au o creștinească îndatorire nu numai de a se identifica cu idealurile poporului nostru, ci în același timp de a face tot ce le stă în putință pentru ca, împreună cu credincioșii celorlalte culte și cu toți cetățenii țării noastre, să ducă, prin munca lor tot mai susținută, Patria noastră scumpă spre noi culmi de lumină.

R.

Nașterea Domnului — Praznicul păcii

În fiecare an Pruncul Sfânt se pogoară printre noi, ca „lumea viață să aibă și mai multă să aibă“ (Ioan 10, 10).

În tăcerea evlavioasă a nopții minunate puterile cerești iar au pornit cîntarea nemuritoare a vieții, preamărind pe Cel ce este iubire și oamenilor vestind bucurie curată și negrăită, care le întărește sufletul de nădejdea păcii.

La slăvitul cînt venit de Sus, din nesfîrșire, cerul se veselește, firea tresare, pămîntul se mișcă. O dulce și tihnită liniștire se revărsa peste inimile înviorate de fiorul unei fericiri tainice, ca o legănare de vis. E cald și bine; totul are ceva intim, cucernic, sărbătoresc. Credincioșii retrăiesc întru smerită reculegere obștească desfătarea duhovnicească a Nașterii Domnului în inimile lor și-n lume.

Dar viu ca jarul, suspin prelung, ideal măreț foc sacru care arde de-a pururi pe altarul nedomolitelor năzuințe omenești, pacea este legea existenței, condiția mersului mereu înainte spre bine, propășirii noastre întru bunătațe, desăvîrșirii spiritului, mîntuirii în Iisus Hristos — Domnul nostru.

Tema cardinală îndeosebi a prezentei vremi se adresează pregnant și responsabil conștiinței umanității ca îndatorire comună permanentă, ca sarcină morală și civică supremă.

Ca ideea păcii să devină fapt, să reflecteze o realitate, să fie o forță de masă, un torent de energie spirituală, ea trebuie sădită în inimă și-n gînd, crestată afund în carne și sînge, realizată în simțire și practică, trăită în duh și adevăr.

Zidirea păcii în noi înșine cere eforturi neobosite, bătălii lăuntrice crunte pentru stîrpirea răului, limpezirea cugetului negru de păcat, ridicarea deasupra oricărei trufii.

Nu putem cădea la pace cu noi înșine și cu lumea decît prin dezarmarea morală, prin eliminarea simțămîntului de dușmanie, psihoză războinică, egoism, zavistie, nesăț, spiritul de ceartă și răzbanare, goana după glorie, setea de mărire.

Cu o asemenea ținută etică și dezbrăcat de vanitate ești omul păcii și făcător de pace; te înrolezi cu elan sub steagul apărătorilor păcii — eroi la suflet și la inimă.

Și-n ce chip?

Prin muncă spornică și devotament patriotic, îndeplinirea obligațiilor creștinești și cetățenești, slujirea de pe poziții evanghelice a intereselor obștești ale poporului român.

Slujitorii omenescului pun în slujba păcii cultura și arta, știința și tehnica; schimbă sculele morții în unelte de muncă pașnică (Is. 2, 4). Purtătorii de cuvînt ai voinței mondiale de pace țin soboare, stabilesc raporturi curate omenești, netezesc calea spre înțelegere, leagă prietenie între inimi și noroade.

Biserica Domnului merge laolaltă cu țara, pledează cu sabia Duhului cauza legitimă a păcii, toarnă seva virtuții în conștiința ei spirituală.

„Pacea este lucrul dreptății...“ (Is. 32, 17), care rupe toate lanțurile, șterge sclavia, dărimă despotismul, stinge flacăra nelegiurii, dă fiecăruia libertate, pline și simbric. O astfel de pace nu se face prin foc și sabie, ci prin puterea de adevăr și lumină a sincerității și încrederii, cu armele cuvîntului și înțelepciunii, prin pravila universală a omeniei.

Lumea suspină după pacea dreaptă și traică, în care să nu mai fie învingători și învinși, puternici și slabi, coloși și pitici, stăpîni și robi, ci întreaga comunitate umană să aibă o inimă în care să pulseze iubirea de om — prietenul și fraatele de pretutindeni.

Iubirea atotcuprinzătoare, care înseamnă tot una cu adevărul lui Dumnezeu, dreptatea inflexibilă, egalitatea deplină și binele pentru toți, este unica lege a păcii universale și veșnice. Iubirea deschide ușa de intrare în sufletul omenesc, preface inimile, înfrățeste oamenii, le unifică simțirea și gîndul pînă cînd conștiința fiecăruia se va contopi în unica conștiință a umanității. Căci Stăpînul lumii „a făcut dintr-un sînge întregul neam al oamenilor, ca să locuiască pe toată fața pămîntului...“ (F. Ap. 17, 26).

Astfel de gînduri ne prilejuiește marele praznic al Nașterii Domnului, cînd Fiul lui Dumnezeu a luat trup omenesc ca „Domn al păcii“, pentru ca noi, cei ce credem Lui, „să slujim păcii“, faptele păcii: dragostea de oameni, de adevăr, de dreptate, de frumos, de omenie, pentru ca să crească nemărginit binele din noi, din jurul nostru, din lumea întreagă.

Pr. Gh. Onețiu

Datini și obiceiuri românești străvechi

Luna decembrie

Ultima lună a anului în vechiul calendar roman, din care lipsea ianuarie și februarie, era a zecea (decem), de unde și numele. Vechiul nume popular românesc al lunii era *Indrea*, *Undrea* sau *Andrea* după numele Sf. Andrei, sărbătorit în pragul ei. În zone restrînse circula și numele de *Ningău*, sau *Neios* de la ninsoare sau nea.

Încă din antichitate popoarele au avut în această lună o mulțime de sărbători corespunzătoare credințelor lor precristine. O serie de practici, credințe și obiceiuri au trecut în folclor și ecurile lor se resimt și astăzi pretutindena.

Nașterea Domnului sau Crăciunul — nume socotit în general ca derivat din latinul *creatio-creationis*, este o sărbătoare spiritualizată, semnificațiile reînnoirii, purității, bucuriei, cinstirii copiilor și cultului familiei fiind descinse din nașterea în chip minunat a Dumnezeiescului Prunc în ieslea din Betleem.

În legătură cu Crăciunul, poporul nostru are una dintre cele mai bogate și mai frumoase creații de colinde și cîntece de stea. Dacă originea colindelor — adică a textelor profane, cum sînt Colinda Cerbului (pe alocuri a Bourului), Vinețelele, Colinda judeului, Colinda gazdei, cea la casă fără copii, la casă cu fată mare, la casă cu feciori, Colinda mărului etc. — poate fi dusă la tradiția romană, cea a cîntecelor de stea se găsește în textele biblice. Dar creatorii populari s-au transpus atît de mult în momentul și timpul biblic, încît imaginația lor și-a luat libertatea de a îmbogăți considerabil faptele, îmbrăcîndu-le într-un admirabil veșmînt de poezie. Nu vom reproduce aici texte, nu atît din cauza spațiului restrîns, cît a faptului că valoarea lor nu poate fi apreciată fără melodiile respective. În acest domeniu sufletul

Din colindele noastre de Crăciun

Praznic luminos

I
Praznic luminos
Strălucind frumos,
Astăzi ne-a sosit
Și ne-a-nveselit,
Că Mintuitorul
Și Izbăvitorul
Cu trup s-a născut.

II
Raiul cel închis
Azi iar s-a deschis,
Șarpelui cumplit
Capul i-a zdrobit
Și strămoșii iară
Prin Sfînta Fecioară
Iar s-au înnoit.

III
Îngerii cîntau
Păstorii fluerau
Magii se-nchinău
Toți se bucurau
Dar Irod era
Că se tulbura
De nașterea Sa.

IV
El îl cînta
Voind morții a-l da,
Dar Pruncul Iisus
Din țară s-a dus.
Fie lăudat
Bine cuvîntat
În veacuri. Amin.

Moș Crăciun

I
Moș Crăciun cu plete dalbe
A sosit de prin nămeți
Și aduce daruri multe
Le fetițe și băieți;
Moș Crăciun! Moș Crăciun!

II
Moș Crăciun cu plete dalbe
Încotro vrei s-o apuci,
Ți-aș cînta florile dalbe
Dac-aș ști că nu te duci;
Moș Crăciun! Moș Crăciun!

III
Din bătrîni se povestește
Că-n toți anii negreșit
Moș Crăciun pribeag sosește
Niciodată n-a lipsit;
Moș Crăciun! Moș Crăciun!

Colindă pentru Maica Domnului *

Rătăceam printr-o grădină, florile dalbe
Mă-nțelni cu o albină, florile dalbe
Albina stringea din flori, florile dalbe
Ceară pentru sărbători, florile dalbe
Din ceară făcea făclii, florile dalbe
Să le dea Sfintei Mării, florile dalbe
Făclile s-aprindeau, florile dalbe
Îngerii în cer rîdeau, florile dalbe
Făclile se stingeau, florile dalbe
Îngerii în cer plîngeau, florile dalbe.

* Culeasă din Țara Făgărașului.

(Continuare în pag. 4)

Adunarea Eparhială a Episcopiei de Alba Iulia

(Urmare din pag. 1)

nia, Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Domnului Emil Bodnaraș, vicepreședintele Consiliului de Stat, Domnului Manea Mănescu, primul ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, Domnului Gheorghe Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor, și Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din țara noastră.

În numele deputaților iau cuvîntul: P. C. prot. I. Crăciun (Miercurea Ciuc), care a spus între altele: „Considerăm actul inițiat de Sf. Sinod și aprobat de Consiliul de Stat ca plin de înțelepciune”, din care motiv „am venit a subscrie la aceste noi pagini de istorie, primind lumină de la făclia pe care au purtat-o cu aleasă vrednicie călăuzele spirituale ale poporului român, fie că

I. P. S. Mitropolit Nicolae, reprezentanți ai autorităților de stat și P. S. Episcop-vicar Emilian în mijlocul deputaților din Adunarea Eparhială a Episcopiei de Alba Iulia

Sînt alese apoi comisiile Adunării Eparhiale și anume: Comisia bisericească, comisia economică, comisia de organizare și validare, precum și reprezentanții în Adunarea Națională Bisericească, Consiliul eparhial și consistoriul eparhial.

După cercetarea cuvenită, P. C. prot. I. Șarlea (Sărmaș), în numele comisiei economice, prezintă și propune spre aprobare Planul financiar pe 1976 al Episcopiei de Alba Iulia, plan care este aprobat.

au fost eroi și martiri ai neamului, intrați în legendă, sau slujitori ai Bisericii.”

Dl prof. I. Berciu (Alba Iulia), care a reliefat între altele: „Trăim o clipă istorică, de o excepțională importanță: renașterea sub o formă nouă, după aproape trei secole, a vechiului scaun eparhial cu sediul la Alba Iulia, ideal aprobat cu largă înțelegere de Conducerea noastră de Stat”. De asemenea a subliniat sprijinul acordat de I. P. S.

Mitropolit Nicolae muncii depuse de P. S. Emilian, la Catedrala Reîntregirii în cei 10 ani.

Dl Dr. E. Nicoară (Reghin), care a subliniat între altele: „Este zi de sărbătoare astăzi în Alba Iulia, cetate zidită de daci, întărită de romani și urmași, cetate de simboluri străbune... Astăzi aici la Alba Iulia, simbolurile și idealurile marilor noștri înaintași se întregesc prin refacerea Episcopiei de Alba Iulia.”

Menționăm de asemenea că vorbitorul a mulțumit, în numele deputaților eparhiali, forurilor superioare și în chip special Domnului Președinte Nicolae Ceaușescu, pentru rectorirea vechiului scaun eparhial de la Alba Iulia.

Vorbitorul a mulțumit totodată P. S. Emilian pentru eforturile depuse alături de I. P. S. Nicolae pentru bunul mers al vieții bisericești și patriotice.

Importanța și bucuria evenimentului, precum și angajamente de a sprijini, în calitatea pe care o au, bunul mers al reînființatei Episcopii de Alba Iulia au exprimat, la masa oficială care s-a servit în sala de recepție de la sediul episcopal, și următorii deputați eparhiali: P. C. prot. N. Cantor (Alba Iulia), P. C. prot. D. Lazăr (Tg. Mureș), P. C. prot. I. Dragolea (Sighișoara), dl T. Tătaru (Tg. Mureș), dl Alex. Muică (Tg. Mureș), P. C. pr. A. Teodorescu (Blaj) și P. C. prot. L. Silveșan (Aiud). P. C. Protopop I. Dragolea aduce un cuvînt de mulțumire D-lui Președinte al Departamentului Cultelor, Gh. Nenciu, și tuturor colaboratorilor săi pentru înțelegerea acordată solicitării bisericii locului. Apoi toastează pentru sănătatea I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a transmis urări de sănătate deputaților eparhiali, pe care i-a îndemnat la activitate cît mai rodnică, atît la locurile lor de muncă, cît și în sprijinirea Eparhiei de Alba Iulia, care își începe lucrarea în lumina unor atît de frumoase și promițătoare raze.

La această festivitate I. P. S. Mitropolit Nicolae a fost însoțit de la Centrul arhiepiscopesc Sibiu de P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanu, P. C. consilieri: M. Colotelo, Gh. Papuc și I. Glăjar, și P. C. secretar eparhial F. Costea.

În numele însoțitorilor, P. S. Episcop-vicar Emilian a mulțumit I. P. S. Mitropolit Nicolae pentru dăruirea în slujba Bisericii și Patriei și i-a urat mulți ani, această festivitate încheindu-se cu imnul arhieresc.

R.

Alba Iulia veche vatră episcopală ortodoxă, reînființată după 275 de ani

Orașul bimilenar, Alba Iulia, a intrat în conștiința poporului nostru nu numai prin aportul pe care l-a adus la romanizarea provinciei Dacia, prin continuitatea sa neîntreruptă de peste două milenii sau prin faptul că a fost prima capitală a Țărilor Românești unite în urmă cu 375 de ani sub sceptrul lui Mihai Viteazul, ci și prin rolul pe care l-a îndeplinit în viața bisericească a românilor transilvăneni.

Sămînța învățaturii creștine a fost adusă în străvechiul Apulum și împrejurimi încă din primele decenii ale sec. al II-lea. Fără îndoială că între atîția coloniști veniți aici și între militarii legiunii a XIII-lea Gemina, au fost și unii creștini. Mărturie sînt cele câteva opaițe creștine descoperite în jurul orașului (cartierul Partoș ș. a.), ca și unele obiecte paleocreștine descoperite în localități ceva mai îndepărtate: Donariul de la Biertan, lîngă Mediaș, gemma de la Potaissa (Turda) ș. a.

După anul 271, cînd s-au retras în sudul Dunării armata și autoritățile — care socoteau noua religie, ca „illicită” — învățătura creștină s-a putut răspîndi în Apulum neimpiedicată de nimeni, ca în tot restul Daciei de altfel. Populațiile migratoare care s-au abătut prin Dacia au putut afla de Hristos și de învățătura Sa de la localnicii de mult încreștinați. Pe la sfîrșitul sec. al X-lea și începutul celui de-al XI-lea, aici era centrul unui voievodat românesc, condus de un Gyla. Potrivit părerii profesorului Richard Huss de la Universitatea din Debrein, însușită de profesorul Ioan Lupaș și apoi de acad. Ștefan Pascu, acel Ierotei, pe care Patriarhul Teofilact al Constantinopolului l-a hirotonit ca „Episcop al Ungariei”, și-ar fi avut reședința în Alba Iulia. Probabil episcopia ortodoxă de aici, socotită de noii stăpînitori ai Transilvaniei ca schismatică, a fost desființată, iar în locul ei a fost mutată Episcopia romano-catolică de la Tășnad (1092). Se întîmpla deci același lucru ca și cu biserica românească din Alba Iulia ale cărei fundații au fost descoperite recent, ridicîndu-se pe locul ei o monumentală catedrală catolică.

Dar aceasta nu înseamnă că a dispărut întreaga organizație a Bisericii Ortodoxe Românești din Transilvania. Putem presupune că în aceeași perioadă (sec. al X—XI-lea) a existat o Episcopie românească la Dăbîca (cca 30 km nord-est de Cluj-Napoca), centrul stăpînirii lui Gelu, unde s-au descoperit ruinele a 6 biserici.

Mai tîrziu, în anul 1205, papa Inocențiu III pomenea o Episcopie „pe moșile cneazului Bela”, (Bîlea), probabil în părțile Bihorului sau mai degrabă ale Hunedoarei, unde întîlnim multe familii de cneji, unii ctitori de biserici cum sînt cele din Streisîngiorgiu și Crișcior.

În 1391, în tomosul dat de patriarhul Antonie IV al Constantinopolului, prin care declara mănăstirea Sf. Mihail din Peri stavropighie patriarhală, se face amintire și de „arhieriei locali”, care fără îndoială că activau în Transilvania. Ei au avut însă reședința în diferite locuri, după cum o aveau înșiși voievozii Transilvaniei. În 1456 un vlădică ortodox cu numele Ioan era amintit la Hunedoara.

În ultimele două decenii ale secolului al XV-lea și în prima jumătate a celui următor, mitropoliții Transilvaniei — Marcu, Daniil, probabil Ștefan, apoi Ioan și Petru — au stat la Feleac, lîngă Cluj. După 1553, mitropolitul Ioan, poate să-și fi avut reședința în mănăstirea Prislop, în apropiere de satul Peșteana, jud. Hunedoara. Urmășii lui s-au stabilit în apropiere de Alba Iulia care, din 1541, a devenit capitala principatului Transilvaniei. De pildă, Hristofor I (1557—cca 1559) și-a avut reședința în mănăstirea de la Geoagiu, iar Sava (cca 1559—cca 1570), în mănăstirea ctitorită de el și de cîțiva boieri munteni în satul Lancrăm, lîngă Alba Iulia.

Mitropoliții următori, Eftimie (1571—1574) Hristofor II (1574—1579) și Ghenadie (1579—1585) și-au avut reședința chiar în orașul Alba Iulia. Astfel un act din 16 ianuarie 1581 pomenea de vlădica român din Alba Iulia care avea casă în afara zidurilor cetății, iar iezuitul Antonio Possevino, care a petrecut mai multe zile aici, în

martie 1583, scria că „românii transilvăneni au în Alba Iulia un mitropolit”.

Ultimul mitropolit care a păstorit la Alba Iulia în secolul al XVI-lea a fost Ioan (1585—cca 1605) pînă atunci egumen al mănăstirii Prislop. El a avut fericirea să păstorească în timpul marelui domn Mihai Viteazul, cel care a izbutit să înfăptuiască pentru prima oară unitatea politică a celor trei țări românești și să se intituleze: „Io Mihail Voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei.” De altfel marele nostru erou a fost în tot cursul domniei sale în permanență preocupat de soarta românilor transilvăneni și a Bisericii lor, căutînd prin aceasta, să pregătească drumul către unirea de la 1600.

Se știe că în 1597 Mihai Viteazul a ridicat în Alba Iulia o nouă catedrală-mănăstire pentru Mitropolia Transilvaniei, precum și o reședință pentru cîrmuitorul ei, vlădica Ioan. După toate probabilitățile, trupul marelui erou a fost adus și îngropat în catedrala ctitorită de el, potrivit celor relatate de cronicarul Gh. Brancovici, iar capul i-a fost așezat la mănăstirea Dealul.

În secolul al XVII-lea, mitropolia ortodoxă românească de la Alba Iulia a îndrumat întreaga acțiune de apărare a Ortodoxiei în Transilvania, atacată pe atunci de principii calvini care-și aveau reședința în același oraș: Gabriel Bethlen (1613—1629), Gheorghe Rakoczy I (1630—1648), fiul său Gheorghe Rakoczy II (1648—1660) și mai ales Mihail Apafi (1661—1690). În condiții deosebit de grele au păstorit mitropoliții Teoctist (1606—cca 1623), Dosoftei (cca 1624—1627), Ghenadie II (1627—1640), Ilie Iorest (1640—1643), Simion

(Continuare în pag. 4)

Mulțumesc călduros preoților și credincioșilor pentru felicitările trimise cu prilejul Sf. Ierarh Nicolae.

Urez tuturor sănătate, pace, bucurie și mult spor în activitatea de slujire a Bisericii strămoșești și de propășire a Patriei noastre scumpe, România socialistă.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Alba Iulia veche vatră episcopală ortodoxă...

(Urmare din pag. 3)

Ștefan (1643—1656), Sava Brancovici (1656—1680), Iosif (1680—1681), Ioasaf (1682—1683), Sava (1684—1685), Varlaam (1685—1692) și Teofil (1692—1697).

Ultimul mitropolit a fost Atanasie Anghel (1698—1701), care la începutul anului 1701 a semnat cunoscuta declarație de unire cu Biserica Romei, devenind episcop unit. Abia după 1761 s-a reluat firul vechii mitropolii de la Alba Iulia, prin Episcopia Ortodoxă de la Sibiu, devenită mitropolie în 1864.

Lupta dîrză dusă pentru apărarea credinței noastre străbune ortodoxe cu deosebire de mitropolii Ilie Iorest și Sava Brancovici a făcut pe credincioșii transilvăneni să-i considere ca sfinți, fapt pentru care Sf. Sinod al Bisericii noastre a hotărît, în 1950, să recunoască sau să oficializeze această cinstire dată de popor. Canonizarea lor solemnă s-a făcut, apoi, în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, în cadrul unor mărețe festivități bisericești la 21 octombrie 1955.

La Alba Iulia s-au tipărit o serie de cărți de slujbă și de învățătură. Consemnăm printre acestea: Tetraevangheliarul slavon din 1579, Noul Testament din 1648, cu minunata prefață a mitropolitului Simion Ștefan, în care pune problema unității limbii românești, Psaltirea românească din

1651, Molitvelnicul din 1689, Bucoavna din 1699, primul abecedar românesc cunoscut, Chiriaco-dromionul din 1699 și altele.

Mitropoliții Transilvaniei au vegheat în permanență pentru menținerea credinței ortodoxe. La această acțiune ei au fost ajutați și de ierarhii și domnitorii din Țara Românească și Moldova.

De asemenea la Mitropolie, la Alba Iulia, se convocau anual „sinoadele (soboarele)” de preoți și mireni români, care să vegheze la bunul mers al treburilor Mitropoliei și la păstrarea creștinătății.

Această scurtă privire asupra istoriei bisericești a Albei Iulii ne face să înțelegem mai bine temeinicia hotărîrii Sf. Sinod privind refacerea acestei Episcopii în cadrul Patriarhiei Ortodoxe Române cu sediul la Alba Iulia.

Ea va fi sufragana Mitropoliei Ardealului, cu sediul la Sibiu, continuatoarea vechii Mitropolii a Transilvaniei desființată la Alba Iulia în anul 1701, iar în 1714 a fost dărîmată Catedrala și întreg sediul Mitropoliei. Noua Eparhie își va aduce aportul ei prețios la consolidarea unității noastre bisericești, la sprijinirea tuturor marilor aspirații ale poporului și ale Patriei noastre.

Prof. M. Păcurariu

Modele din Sf. Scriptură pentru trăinicia și fericirea familiei

Urmările păcatului au afectat și fericirea familială.

Așezînd căsătoria pe o bază cu totul nouă, Mîntuitorul a restaurat viața și relațiile de familie. În învățătura evanghelică soții găsesc porunci, sfaturi și îndemnuri, după care conducîndu-se, viața lor de familie se poate desfășura în rosturile ei firești, spre bucuria lor și binele obștei din care fac parte. Sînt însă și abateri regretabile. Adeseori fericirea familiei este tulburată sau chiar distrusă. Pentru asemenea cazuri, cu deosebire, Biserica pune în fața soților modele de persoane, care — prin valorile și calitățile lor — să poată servi ca exemple demne de imitat.

Sf. Scriptură recomandă ca soți virtuoși pe Isaac (Facere 24, 67) și pe Elcana (I Regi 1, 5), care și-au iubit soțiile lor.

Ca model de soții ideale, Sf. Scriptură ne prezintă pe Abigail (I Regi 25, 3), Elisabeta (Luca 1, 6), Sara (I Petru 3, 6) și Susana. Aceasta din urmă avea frumoase calități trupești și, mai ales, sufletești. Într-o zi s-a dus în grădina să facă baie. Doi bătrîni, judecători ai poporului, au urmărit-o cu gîndul să păcătuiască cu ea. Susana nu s-a învoit la păcatul desfrînării, pentru că ținea mult la soțul ei Ioachim și la prestigiul familiei sale. Drept răzbunare, cei doi bătrîni au acuzat-o că ar fi păcătuit cu un tînăr și pentru acest fapt au condamnat-o să fie ucisă cu pietre. Fiind dreaptă și cinstită a scăpat de la moarte cu ajutorul unui tînăr, profetul Daniil. Prin întrebările sale pline de înțelepciune puse celor doi judecători, Daniil a descoperit nevinovăția Susanei și minciuna inventată de acești judecători. În urma acestui fapt, Susana a fost așezată cu cinste în fața soțului și a poporului, iar cei doi judecători au fost condamnați la moarte. S-au adevărat astfel cuvintele lui Solomon: „Prin păcatul buzelor, păcătosul se prinde în laț, iar dreptul scapă din strîmtoare” (Pilde 7, 13).

Potrivit acestei istorisiri, Susana apare ca tipul ideal al soției, care, iubindu-și soțul și ținînd la demnitatea familiei a preferat să moară dar să nu păcătuiască.

Sf. Scriptură ne prezintă și modele negative de soții și soți. Ca soți cu purtări rele prezintă pe Nabal (I Regi 25, 36), Urie (II Regi 11, 13), Solomon, Ela, Benhadat (III Regi 11, 1; 16, 8 și 20, 16), Artaxerses (Ester 1, 10) și Belșazar (Daniel 5, 1—4), iar dintre femei pe soția lui Samson (Judecători 14, 15—20), Dalila Jud. 16, 4—6), Micol (II Regi 6, 16), Isabela (III Regi 21, 25), Zeres (Ester 5, 14), soția lui Iov (Iov 2, 3), Irodiada (Matei 14, 3, 8) și Safira (F. Ap. 5, 1).

Din modelele pozitive soții învață că iubirea curată sinceră și jertfelnică este forța care asigură trăinicia căsătoriei și face din familie început de rai, mediul de adevărată fericire, iar din cele negative rezultă că unde lipsește fiorul sfințit al acestei iubiri, familia devine început de iad, destrămîndu-se mai curînd sau mai tîrziu.

Viața de căsătorie este rînduită de Dumnezeu ca mijloc de fericire. Un scriitor francez consideră „fericirea casnică singura fericire prețioasă”. Dar această fericire oamenii o înțeleg diferit și o caută prin mijloace nepotrivite.

Biserica ne învață că adevărata fericire are la bază iubirea și este de calitate morală. Fericirea ține de suflet, și se simte cu sufletul. Este fericirea care nu ne-o poate răpi nimeni. La acest fel de fericire se poate ajunge numai pe calea virtuții și a progresului moral.

Pentru fericirea lor familială, pentru binele copiilor, care trebuie să crească într-o ambianță morală și cetățenească cît mai sănătoasă, soții au obligația să se angajeze la acest urcuș spiritual și să facă din familia lor izvor de viață curată, școală de moralitate și temelie puternică pentru marea obște a poporului nostru.

Pr. Ieremia B. Ghița

cetei peste feciori și fete se prelungea pe întreg anul, avînd și rosturi moral-juridice. La Săliște era — și mai este — obiceiul ca a 4-a zi de Crăciun cetele din satele apropiate (Galeș, Tilișca, Vale, Sibiel, Fîntînele) să se adune în piața comunei („Întîlnirea junilor”) să facă un joc comun, să-și petreacă și să se „spargă” după întoarcerea în satul respectiv.

C. L. Dragu

Temeiuri ale învățaturii noastre de credință

Eretici și schismatici

- „Vai lumii, din pricina smintelilor! Că smintelile trebuie să vină, dar vai omului acela care prin care vine sminteala” (Matei 18, 7).
- „Vedeți să nu vă amăgească cineva. Căci mulți vor veni în numele Meu, zicînd: eu sînt Hristos și pe mulți îi vor amăgi... Și mulți prooroci mincinoși se vor scula și vor amăgi pe mulți. Iar din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora se va răci. Dar cel ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui” (Matei 24, 4—5, 11—13).
- „Mă mir că așa de grabă treceți de la cel ce va chemat pe voi, prin harul lui Hristos, la altă Evanghelie, care nu este alta decît că sînt unii care vă tulbură și voiesc să schimbe Evanghelia lui Hristos. Dar chiar dacă noi înșine, sau înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decît cea pe care v-am vestit-o să fie anatema... Dacă vă propovăduiește cineva altceva decît ați primit — să fie anatema” (Gal. 1, 6—9).
- „Iubiților, nu dați crezare oricărui duh, ci ispițiți duhurile de sînt de la Dumnezeu, fiindcă mulți prooroci mincinoși au ieșit în lume” (I Ioan 4, 1).
- „Vă îndemn fraților, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca toți să vorbiți la fel și să nu fie dezbinări în sînul nostru, ci să fiți cu totul uniți în același cuget și în aceeași înțelegere” (I Cor. 1, 10).
- „Iubiților vă îndemn ca să luptați pentru credința dată sfinților odată pentru totdeauna” (Iuda 1, 1).
- „Vă îndemn, fraților, să vă păziți de cei ce fac dezbinări și sminteli împotriva învățaturii pe care ați primit-o. Depărtați-vă de ei. Căci

unii ca aceștia nu slujesc Domnului nostru Iisus Hristos... și prin vorbele lor frumoase și măgulitoare înșeală inimile celor fără de răutate” (Rom. 16, 17—18).

— „Fraților, chiar de va cădea un om în vreo greșală, voi cei duhovnicești îndreptați-l pe unul ca acesta cu duhul blîndeței, luînd seama la tine însuși, ca să nu cazi și tu în ispită” (Gal. 6, 1).

— „De-ți va greși ție fratele tău, mergi mustră-l pe el între tine și el singur. Și de te va asculta ai cîștigat pe fratele tău. Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească cuvîntul. Și de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgîn și vameș” (Matei 18, 15—17).

— „Socotesc că între erezie și schismă există deosebirea că erezia susține o dogmă pervertită, pe cînd schisma separă de Biserică din cauza disensiunii episcopale” (Fer. Ieronim).

— „Nouă nu ne este îngăduit a introduce nimic din bunul plac, dar nici a alege ceea ce cineva a introdus din bunul său plac” (Tertulian).

— „Vă laud fiindcă toți trăiți după adevăr și pentru că între voi nu sălășluiește nici o erezie; dar nici nu ascultați pe altul mai mult decît pe Iisus Hristos cel ce vorbește în adevăr” (Sf. Ignatie Teoforul).

— „Erezia corupe adevărul; pentru a păstra adevărata credință trebuie să recunoaștem autoritatea Bisericii și să facem parte din unitatea ei. Cine nu ține această unitate a Bisericii crede că el ține credința?” (Sf. Ciprian).

Diac. conf. Ioan I. Ică

Luna decembrie

(Urmare din pag. 2)

care parte își făcea ceata ei (Ighiș, jud. Sibiu). De Sf. Nicolae grupurile de feciori se adunau și-și alegeau membri cetei, fiecare avînd o anumită funcție, mai importante fiind cea de *jude* (vătaf) al junilor și cea de *crîșmar* (chelar). După alegere sau la o săptămîna ceata își căuta o gazdă în sat, fiecare membru aducînd aici o cantitate de vin stabilită. Se strîngeau apoi în fiecare seară și învătau colinde, primind o rație limitată de vin pentru dresul glasului. În unele părți după repetiții plecau acasă, în altele rămîneau aici în permanență, iar în altele nu mai părăseau casa comună cu o săptămîna înainte de Crăciun. În timpul acesta le gătea gazda cu bucate aduse de membri familiei lor, servicii pentru care ei îi aduceau și-i tăiau un car sau două de lemne. În unele seri primeau vizita fetelor, care le aduceau diferite bunătăți de post. Serile acestea deveneau adevărate șezători, la care participa adesea și vioristul cetei.

Ceata colinda în noaptea de ajun cîntînd colinda potrivită fiecărei gazde și primind în dar colaci, carne, cîrmași, bani etc. Unde era o fată de măritat pe alocuri o și jucau. În dimineața de Crăciun ceata, cu judele și stegarul în frunte, mergea la biserică, după care continuau colindatul. În unele părți *capra* și *mătăbala* (măscăriciul), care făceau parte tot din ceată, colindau împreună cu ea, în alte părți și separat. A doua zi și în toate zilele de sărbătoare pînă la Anul Nou, ceata organiza joc. Cu această ocazie se făcea „băgarea fetelor în joc”. Este vorba de fetele tinere care numai jucate de un membru al cetei cu acest prilej deveneau „fete mari” cu dreptul de a se mărita. Cele rămase ne jucate erau obligate să mai aștepte un an, primind numai cum joacă altele la horele și nunțile satului. Ceata sau „Butea” se „spărgea” în unele părți de Anul Nou, în altele de Sf. Ioan. În părțile Făgărașului autoritatea judeului de juni și a